

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**ANALIZA DEJAVNOSTI IGER NA SREČO V
SLOVENIJI**

Patrik Brdnik

Ljubljana, januar 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO
VISOKOŠOLSKEGA PROGRAMA PRVE STOPNJE

ANALIZA DEJAVNOSTI IGER NA SREČO V SLOVENIJI

Kandidat: Patrik Brdnik
Vpisna številka: 04033459
Mentor: dr. Marko Hočevar

Ljubljana, januar 2011

IZJAVA O AVTORSTVU

Diplomskega dela

Podpisani Patrik Brdnik,

študent z vpisno številko 04033459, sem avtor diplomskega dela z naslovom:

ANALIZA DEJAVNOSTI IGER NA SREČO V SLOVENIJI

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za upravo v skladu z njenimi pravili,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega / magistrskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: univ. dipl. pedagoginja in profesorica slovenščine
Nina Mencigar.

Ljubljana, 14. 11. 2010

Podpis avtorja:

POVZETEK

Igre na srečo se v večini držav oz. v večini jezikov imenujejo *hazard*. V Zakonu o igrah na srečo so igre na srečo definirane kot igre, pri katerih imajo udeleženci za plačilo določenega zneska enake možnosti zadeti dobiček, izid igre pa je izključno ali pretežno odvisen od naključja ali kakšnega negotovega dogodka.

V svoji diplomski nalogi z naslovom »Analiza dejavnosti iger na srečo v Sloveniji« sem poskušal nazorno predstaviti to tematiko v nekaj poglavjih, v katerih želim izpostaviti pomen in bistvo samih iger na srečo in njihovega prirejanja. Prav tako želim prikazati ureditev iger na srečo s pravnega stališča (zakonodaje, davčne ureditve, nadzora nad prirejanjem in nezakonito prirejanje iger na srečo) ter s stališča družbe, vsakdanjika.

Pri tem sem se osredotočil na območje Slovenije in naredil krajšo primerjavo s tujino, zlasti državami članicami Evropske unije ter našimi sosednjimi državami, ki Sloveniji predstavljajo največjo konkurenco.

Ključne besede: igre na srečo, igranje, hazard, prirejanje, igralništvo, zasvojenost, pravna ureditev, zakon, dajatev, nadzor

*»Nekateri izgubijo, kadar dobijo, drugi dobijo, kadar izgubijo!«
(nemški pregovor)*

SUMMARY

Title: Analysis of gambling activities in Slovenia

Gambling is in most languages called hazard. In the Law on Gambling, gambling is defined as games in which participants have to pay a certain amount of equality of opportunity to hit the win. The outcome of the game is dependent on chance or some uncertain event.

In my diploma entitled "Analysis of gambling activities in Slovenia" I tried to clearly present the topic in several chapters in which I want to emphasize the importance and the essence itself of gambling and their tampering.

I also want to show the regulation of gambling from a legal standpoint (legislation, tax system, control of tampering and illegal gambling) and from society, everyday life. In doing so, I concentrated in the territory of Slovenia and did a short comparison with other countries, especially European Union Member states and our neighboring countries, which pose the greatest competition in Slovenia.

Key Words: gambling, gaming, hazard, adapt, gambling addiction, regulation, law, duty, control.

"Some people lose, when they get, others get, when they lose."
(German Proverb)

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU	I
POVZETEK	II
SUMMARY	III
KAZALO	IV
KAZALO PONAŽORITEV	VI
1 UVOD	1
- Problem in predmet.....	1
- Namen in cilj raziskovanja.....	1
- Metode raziskovanja.....	2
- Struktura diplomskega dela.....	2
2 SPLOŠNO O IGRAH NA SREČO	3
2.1 ZGODOVINA IGER NA SREČO.....	3
2.2 IGRE NA SREČO DANES.....	3
2.2.1 Vrste iger na srečo v Sloveniji	4
2.2.1.1 Klasične igre na srečo	5
2.2.1.2 Posebne igre na srečo.....	6
2.2.1.3 Delitev igralništva v Sloveniji	7
2.2.1.4 Problem v zvezi z pojmovanjem klasičnih in posebnih iger na srečo v Sloveniji.....	7
2.2.2 »Spletne igre na srečo«.....	8
3 PSIHOLOGIJA HAZARDA.....	10
3.1 PROBLEMATIČNO IGRANJE	10
3.2 ZASVOJENOST Z IGRAMI NA SREČO (OZ. PATOLOŠKO HAZARDIRANJE)	11
4 PRAVNA UREDITEV IGER NA SREČO V SLOVENIJI	13
4.1 ZAKON O IGRAH NA SREČO (ZIS).....	13
4.2 ZAKON O DAVKU OD IGER NA SREČO (ZDIS).....	14
4.3 NADZOR NAD PRIREJANJEM IGER NA SREČO V SLOVENIJI.....	14
4.3.1 Nezakonito prirejanje iger na srečo	15
4.4 UPRAVNE ZADEVE	16
5 DAJATVE OD IGER NA SREČO V SLOVENIJI.....	18
5.1 DAVČNI ZAVEZANEC	18
5.2 DELITEV DAJATEV OD IGER NA SREČO.....	19
5.3 DAVČNA OSNOVA	20
5.3.1 Prikaz davka od iger na srečo.....	20
5.4 BRUTO PRIHODEK OD IGER NA SREČO.....	22
6 PRIMERJAVA IGER NA SREČO V SLOVENIJI Z IZBRANIMI DRŽAVAMI	23
6.1 UREDITEV NADZORA NAD IGRAMI NA SREČO V TUJIH DRŽAVAH.....	24
6.2 ANALIZA KONKURENCE Z NAŠIMI SOSEDNJIMI DRŽAVAMI	25
6.2.1 Avstrija	25
6.2.2 Hrvaška	25
6.2.3 Italija.....	25

6.2.4 Madžarska.....	26
6.3 GLAVNE RAZLIKE MED SLOVENIJO IN DRUGIMI DRŽAVAMI.....	26
7 ZAKLJUČEK	28
LITERATURA	30
VIRI	31

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska struktura Urada RS za nadzor prirejanja iger na srečo.....str. 16

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prikaz dajatev od iger na srečo, ki pripadajo proračunu RS.....str. 20

Tabela 2: Prikaz davkov od iger na srečo, od leta 2002 do 2009.....str. 21

KAZALO UPORABLJENIH KRATIC IN OLAJŠAV

FIHO	Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij
FŠO	Fundacija za financiranje športnih organizacij
FUDŠ	Fakulteta za uporabne družbene študije
RS	Republika Slovenija
ZDIS	Zakon o davku od iger na srečo
ZIS	Zakon o igrah na srečo

1 UVOD

- Problem in predmet

Zapise o igrah na srečo je mogoče najti v vseh obdobjih zgodovine. Potreba po igri, zmagi in po obvladovanju usode je očitno za človeštvo že od nekdanj nepogrešljiva. Že otroci se preko iger učijo premagovati svoj strah, težave, nasprotnike in kako se znajti v situaciji, ko je vse odvisno od »sreče«.

Na nek način smo vsi ljudje igralci oz. hazarderji, saj se v življenju pogosto znajdemo v situacijah, ki nam predstavljajo enkrat večje in drugič manjše tveganje. Igra za človeka pomeni vesel in razposajen del njegovega življenja, kar zelo pozitivno vpliva na njegovo psihično in fizično počutje, na njegov um in njegovo socializacijo. Hazard je posebna vrsta igre, ki prav zaradi tveganja in možnosti dobička ter svoje nepredvidljivosti izida predstavlja avanturo, ki je za ljudi tako privlačna. Vznemirjenje je tisto, ki v ljudeh vzbuja takšne občutke, ki sprožajo potrebo »po še«. Vendar ima ta privlačnost več plati. Prva je, da igra pritegne igralce, kadar je verjetnost ugodnega izida velika. Po drugi strani pa so v praksi precej priljubljene in tudi zelo razširjene igre, pri katerih je verjetnost zmage za igralca majhna ali celo izjemna (npr. loto). Slednje pritegnejo igralce zlasti s spodbudo, ki jo predstavlja možnost fantastično visokega dobitka ob zelo majhni vlogi. Takšne igre, kjer je vse odvisno od sreče, nimajo prav veliko skupnega s treznim razmišljanjem. Ker takšne igre predstavljajo (za marsikoga) neustavljiv izziv, je lahko strastna predanost takšnim igram močnejša od še tako silne emocije in jo je nemalokrat mogoče primerjati z odvisnostjo od droge. Takšne igre pa imajo svoje mesto tudi v zakonodaji, ki poskuša regulirati prirejanje iger na srečo.

- Namen in cilj raziskovanja

Ob prebiranju literature oz. pri raziskovanju področja iger na srečo sem preučil pravno ureditev iger na srečo pri nas, torej v Sloveniji in v Evropski uniji, nadzor nad prirejanjem iger na srečo ter dajatve od le-teh. Ugotavljal sem, kako so igre na srečo klasificirale. Dotaknil sem se tudi področja psihologije, problematičnega igranja in v tej povezavi tudi odvisnosti oz. zasvojenosti z igranjem iger na srečo. S pomočjo podatkov in znanja pridobljenega iz strokovne literature sem naredil pregled ureditev iger na srečo, tako s pravnega stališča kot s stališča vsakdanjega življenja. Pri tem sem oblikoval dve hipotezi, in sicer:

- igranje iger na srečo v zadnjih letih narašča;
- pri nas prevladujejo klasične igre na srečo.

- Metode raziskovanja

Raziskovanje sem začel z induktivno metodo (to je začetno raziskovanje). Pri raziskovanju obravnavane tematike sem uporabil primarne vire (kjer sem preučil zakone, podzakonske akte in druge pravne predpise oz. pravne podlage, ki zadevajo igre na srečo) in sekundarne vire, med katere spadajo knjige, članki in druga strokovna literatura. Pri opisu določenega problema oz. vprašanja sem uporabil opisno metodo. Pri pregledu in sistematičnem opisu določenega problema oz. naslova so mi bili v pomoč strokovni podatki in informacije, ki so opredeljene v raznih strokovnih literaturah in virih.

- Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo je razdeljeno na sedem poglavij.

V prvem poglavju je predstavljeno obravnavano področje, opredeljene so teme in predmet raziskovanja. Zastavil sem tudi dve hipotezi, ki sem ju skozi raziskovanje potrdil oz. ovrgel. Opredeljeni so tudi cilji in namen naloge oz. raziskovanja.

V drugem poglavju se začne vsebinski del diplomske naloge, in sicer sem pisal na splošno o igrah na srečo, nekaj besed je namenjenih zgodovini igranja, vrstam iger in delitvi igralništva v Sloveniji ter spletnemu igranju iger na srečo.

V tretjem poglavju sem se posvetil psihologiji hazardiranja, problematičnemu igranju ter odvisnosti od igranja iger na srečo.

Četrto poglavje zajema pravno ureditev iger na srečo v Sloveniji, opredelitev dveh temeljnih zakonov, ki urejata to področje, problem nadzora nad prirejanjem in nedovoljeno prirejanje iger na srečo ter upravne zadeve s tega področja.

V petem poglavju sem svoje delo nadaljeval z obravnavo dajatev od iger na srečo v Sloveniji ter delitvijo teh dajatev.

V šestem poglavju sem prikazal pregled iger na srečo ter nadzor nad prirejanjem v tujini – osredotočil sem se na območje Evropske unije. Izpostavil sem naše sosednje države, ki Sloveniji predstavljajo največjo konkurenco.

Zaključni del oz. sedmo poglavje obsega zaključne ugotovitve ter sklepe, do katerih sem prišel pri nastajanju svoje naloge.

2 SPLOŠNO O IGRAH NA SREČO

2.1 ZGODOVINA IGER NA SREČO

Igre na srečo se v večini držav oz. v večini jezikov imenujejo *hazard*. Beseda hazard izvira iz arabščine. Arabska beseda **az-zahr** je pomenila »ovčjo podnartnico« in posredno (ker je bila podnartnica prakocka) tudi »igralno kocko«, v srednjeveški francoščini pa je že razširila pomen na srečo, naključje in tudi nevarnost (Gradišnik, 1993, str. 14). Obstajajo dokazi, da so ljudje igre na srečo igrali že 5000 let pred našim štetjem. Arheologi so v starodavnem Egiptu iz tistega časa našli kipce, grobne slike in poslikano lončenino, ki prikazujejo ljudi ali bogove pri metanju astragalusa, podnartnice pri ovci (Gradišnik, 1993, str. 14). Kocko je nekdo »iznašel« že veliko let pred našim štetjem, saj je prve kocke mogoče najti v Iraku in v Indiji in izvirajo iz časa okrog 3000 let pred našim štetjem. Tudi v Svetem pismu je mogoče najti številne omembe »žrebanja«, pri katerem so uporabljali podnartnice in si tako pomagali pri sprejemanju odločitev. Tako lahko vidimo, da so »igre na srečo« v bistvu stare toliko, kot je stara civilizacija.

Igre na srečo so skozi stoletja ohranjale svoj čar. Razvoj tehnike pa je omogočil še dodaten razvoj iger na srečo. Te so skupaj z drugimi oblikami zabave postale dostopne širšemu krogu ljudi in zato je njihov nadaljnji razvoj postal neizbežen.

Sodobno igralništvo se je v Sloveniji začelo leta 1964, ko se je odprl Casino Portorož in leto zatem še igralnica na Bledu. Do večjih »premikov« je prišlo po letu 1984, ko je podjetje HIT iz Nove Gorice odprlo prvo igralnico Park (ob italijanski meji). Do danes se je igralništvo v Sloveniji precej razcvetelo.

2.2 IGRE NA SREČO DANES

Dandanes se vse več piše o igralništvu, o njegovih pozitivnih in negativnih vidikih, o njegovem prispevku k razvoju gospodarstva in njegovem vplivu na celotno družbo. Igre na srečo, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje, so v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) popolnoma legalne. Temeljni zakon, ki ureja to področje, je Zakon o igrah na srečo (Uradni list RS, št. 134/03 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljevanju ZIS). Slednji celo določa, da je prirejanje iger na srečo izključna pravica RS. Prirejanje je mogoče na podlagi koncesij (oz. dovoljenj), za njihov nadzor pa je pristojen organ v sestavi Ministrstva za finance, in sicer Urad RS za nadzor nad prirejanjem iger na srečo.

Prirejanje iger na srečo je specifična dejavnost, ki ima lahko poleg pozitivnih javnofinančnih in gospodarskih učinkov tudi negativne socialne, psihološke in druge posledice, zato so igre na srečo predmet posebne zakonske ureditve in niso prepuščene svobodni gospodarski pobudi, ampak so urejene na način, ki poleg splošnih gospodarskih učinkov v RS zagotavlja

tudi pomemben vir financiranja invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij, lokalnih skupnosti in države, ob čim manjših možnih negativnih posledicah, ki jih lahko povzroča prirejanje iger na srečo (Poročilo o delu Urada RS za nadzor prirejanja iger na srečo, 2009).

Preden pa nadaljujem, naj povzamem definicijo »igre na srečo«, ki jo določa ZIS. Po tem zakonu so igre na srečo definirane kot »/.../ igre, pri katerih imajo udeleženci za plačilo določenega zneska enake možnosti zadeti dobiček, izid igre pa je izključno ali pretežno odvisen od naključja ali kakšnega negotovega dogodka.«

Igralništvo kot tako pa ima tudi močan vpliv na okolje, ki ga je potrebno presojati v vsakem primeru posebej. Kot sem že omenil, se igre na srečo lahko prirejajo le na podlagi koncesij in tako Vlada RS pri presoji o dodelitvi koncesije za prirejanje upošteva (po prostem preudarku) vpliv na socialno, kulturno in naravno okolje ter posameznika. Dejstvo je, da igralništvo kot dejavnost prinaša zlasti pozitivno finančno bilanco ter obsežne gospodarske koristi. Prav zaradi igralništva se lahko neko področje gospodarsko zelo hitro razvije. Pri tem naj navedem tipičen primer tega, kar sem napisal, in sicer zabavišni svet v Las Vegasu. Brez slednjega bi bila po vsej verjetnosti na tem kraju še danes le puščava. Vendar pa je poleg gospodarstva potrebno upoštevati vpliv igralništva tudi na druge omenjene parametre (kulturo, naravno in socialno okolje).

Vpliv na socialno okolje se kaže preko vpliva na celotno družbo, govorimo torej o vplivu na obnašanje ljudi in na lokalno prebivalstvo. Pri tem pa ne smemo zanemariti pozitivnega vpliva igralništva na zaposlenost. Kar se tiče vpliva na kulturo, mora biti v ospredju želja po ohranjanju kulturne celote in tradicije nekega območja in ne zgolj ekonomski učinek. In navsezadnje je tukaj še vpliv igralništva na okolje, ki je lahko tako pozitiven kot negativen. Takšna dejavnost namreč omogoča razvoj bližnje okolice v smeri turizma ter krajinske urejenosti. Vendar pa hkrati pomeni tudi večjo infrastrukturno obremenitev okolja in zahteva takšne in drugačne (večje ali manjše) posege v okolje. Tako lahko vidimo, da je potrebno vsako odločitev glede postavitve igralnice skrbno in temeljito pretehtati. Prednost je potrebno dati vplivu na okolje, in če je ta vpliv večji od koristi, gradnja ne bi smela biti upravičena.

Pri takšni igri je vedno prisotna zabava in to jo naredijo še privlačnejšo. Igra na srečo ali hazard (oz. hazardiranje) je vedno igra za denar. Denarno vplačilo porabnika (igralca oz. hazarderja) za sodelovanje se imenuje *stava*. Prihodek operaterja igre na srečo je v nekem določenem obdobju enak vsoti vseh stav, zmanjšani za vsoto vseh dobitkov. Dobitki pri igrah na srečo pa so lahko v denarju, blagu, storitvah ali pravicah (4. člen ZIS).

2.2.1 Vrste iger na srečo v Sloveniji

Pri nas se igre na srečo delijo oz. razvrščajo na klasične in posebne igre na srečo. ZIS tudi natančno določa različne vrste le-teh.

»Klasične igre na srečo v Sloveniji so namenjene zlasti za potrebe domačega trga oz. povpraševanja. Medtem ko posebne igre na srečo obstajajo v funkciji razvoja turistične dejavnosti, kjer predstavlja igralniško-turistični proizvod poseben segment turizma, ki ima priložnost mednarodne konkurenčnosti in hkrati nadaljnjega razvoja z višjimi dodanimi vrednostmi, kot so danes značilne za večino turističnih proizvodov v Sloveniji.

Poslanstvo Republike Slovenije je organizirati in vzdrževati sistem prirejanja iger na srečo na način, da igre na srečo potekajo v urejenem in nadzorovanem okolju ter v takšnem obsegu in strukturi, ki na dolgi rok zagotavlja čim večje koristi za slovensko družbo, hkrati pa so doseženi cilji pravne in socialne države, ki so zapisani v Ustavi Republike Slovenije ter spoštovan javni interes« (Osutek, 2010). Na tak način naj bi se vzpostavila določena mera varovanja, ki bi zagotavljala varstvo vrednot, varstvo otrok, varstvo mladoletnikov ter hkrati zmanjševala ali, če je mogoče, celo odpravljala nezakonita dejanja. Pozabiti pa ne smemo na odvisnost od teh iger, ki postaja vedno večji in resnejši družbeni problem. S pomočjo omenjenega sistema bi se naj omejevala oz. preprečevala tudi odvisnost.

2.2.1.1 Klasične igre na srečo

Po ZIS med klasične igre spadajo:

- številne loterije
- loterije s trenutno znanim dobitkom
- kviz loterije
- tombole
- loto
- športne napovedi
- športne stave
- srečelovi
- in druge podobne igre

Klasične igre na srečo torej vsebujejo tradicionalne igre in jih ponavadi prireja nekaj velikih operaterjev, večinoma v državni lasti, priložnostno pa tudi številna društva in dobrodelne ustanove. V večini držav so najpopularnejše igre Loto in njegove izpeljanke.

Pri nas razlikujemo med trajnim in občasnim prirejanjem iger na srečo:

a) Trajno prirejanje klasičnih iger na srečo

Pri trajnem prirejanju obstajata v Sloveniji dva prireditelja, in sicer:

- Loterija Slovenije, d.d., Gerbičeva ulica 99, 1000Ljubljana
- Športna loterija, d.d., Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

Klasične igre na srečo sme kot svojo dejavnost trajno prirejati le delniška družba, ki ima sedež na območju Republike Slovenije, na podlagi posebne koncesije (30. člen ZIS). Delničarji te delniške družbe so, kot določa ZIS, lahko le domače pravne osebe, posamezna pravna oseba pa lahko ima v lasti največ 20 % delnic prireditelja. Koncesija se lahko dodeli za največ 10 let, vendar z možnostjo ponovnega večkratnega podaljšanja (vsakič za 5 let).

b) Občasno prirejanje klasičnih iger na srečo

Kar se tiče občnih prirejanj klasičnih iger na srečo pa se prireditelji določajo za vsako leto posebej. Vrste iger, ki jih lahko prirejajo občasni prireditelji, so:

- številčna loterija
- tombola
- srečelov
- stave na športno tekmovanje, ki ga organizira prireditelj

Vendar pa lahko prireditelj priredi samo enkrat letno eno izmed navedenih iger, srečke pa sme, po ZIS, prodajati največ 60 dni. Takšne igre se torej lahko prirejajo le občasno. Poudariti je potrebno, da jih smejo prirejati le društva in neprofitne humanitarne organizacije s sedežem v Republiki Sloveniji. Zraven tega pa le te lahko določi le vlada. Namen zaradi katerega jih sme vlada določiti je pridobivanje sredstev za financiranje dejavnosti, določenimi s splošnimi akti prireditelja.

Osebe, ki se želijo udeležiti teh iger morajo kupiti loterijsko srečko, tombolsko tablico, srečke pri srečelovih, stavni listek ali kakšno drugo potrdilo, ki dokazuje, da je bil vplačan določen denarni znesek, ki mu v zameno omogoča udeležbo v igri.

2.2.1.2 Posebne igre na srečo

Takšne, posebne igre na srečo, se igrajo proti igralnici ali pa jih igralci igrajo med seboj, torej drug proti drugemu. Sem sodijo igre, ki se igrajo na igralnih mizah s kroglicami, kockami ali kartami. Prav tako med nje sodijo igre, ki se igrajo na igralnih panojih ali na avtomatih, stave ter druge podobne igre.

Vrste posebnih iger na srečo po 53. členu ZIS so:

- igre, ki jih igralci igrajo drug proti drugemu (chemin de fer, poker);
- igre s kroglico (francoska ruleta, ameriška ruleta, bouille);
- igre z igralnimi kartami, ki se igrajo proti igralnici (black jack, punto banco, mini punto, caribbean poker, 30/40, red dog);
- igre s kockami (craps, tai sai);
- igre na igralnih panojih (bingo, keno, big wheel, toto);

- igre na igralnih avtomatih;
- stave.

O uvrstitvi novih iger v eno od naštetih vrst odloča vlada. Posebne igre na srečo se običajno igrajo v objektih, ki so temu namenjeni. Med slednje sodijo igralnice, bari, dirkališča, lokali z videoigrami.

Poleg omenjene delitve obstaja še delitev igralnic na ameriški in evropski tip. Slednje so namenjene domačim in tudi tujim turistom, kateri običajno prinašajo visok zaslužek za igralnice, saj so ti gostje ponavadi premožnejši. Za razliko od evropskega je ameriški tip igralnice namenjen širši množici oz. množicam. Pri tem tipu je poudarek na zabavi in iz tega razloga imajo bogato spremljevalno ponudbo (prireditve, kulinarika ...). Prevladujejo pa igre na igralnih avtomatih.

2.2.1.3 Delitev igralništva v Sloveniji

V Sloveniji imamo rahlo „posebno“ oz. svojevrstno delitev igralništva, saj ga delimo na igralnice in na igralne salone. Že sam zakon določa, da saloni ne smejo prirejati živih iger na mizah. Zraven tega pa zanje velja še dodatna omejitev in sicer so pri svoji ponudbi omejeni tudi s številom igralnih avtomatih (ne sme presegati 200) – za razliko od igralnic, ki teh omejitev nimajo. Ali drugače povedano, igralni saloni so nekoliko manjše oziroma »okrnjene« verzije igralnic. Ni pa nobenih omejitev kar se tiče obiskovalcev, ti so lahko domači ali tuji. Prav tako lahko oboji nudijo dodatne storitve, kot so npr. razni programi zabavne narave.

Generalno gledano lahko rečemo, da so klasične igre vsekakor manj „privlačne“ od posebnih. Zanje velja dokaj nizka frekventnost dogodka in tudi nizka verjetnost zadetka, prav tako pa tudi nizka stopnja zabave. Ne smemo pa pozabiti na njeno veliko prednost, ki je zlasti lažja in hitrejša dostopnost plačilnih mest in istočasno obljublajo dokaj visoke zneske glavnih dobitkov. To je vsekakor razlog, da marsikdo prej „poseže“ po njih.

2.2.1.4 Problem v zvezi z pojmovanjem klasičnih in posebnih iger na srečo v Sloveniji

Pojmovanje posameznih vrst klasičnih in posebnih iger na srečo, ki je v Sloveniji (v ZIS) uveljavljena, je nejasna, neustrezna in neusklajena. »Zlasti pri primerjavi z drugimi državami zahteva takšno poimenovanje dodatna pojasnila. Z razvojem informacijske tehnologije in prihodom iger na srečo z oddaljenim dostopom, ki se prirejajo preko svetovnega spleta, se pojem klasične igre na srečo največkrat uporablja za igre na srečo, ki se fizično prirejajo na določeni lokaciji (uporabljajo se tudi izrazi land-based oziroma off-line gaming), medtem ko posebnih iger na srečo v drugih ureditvah ne poznajo« (Osnutek strategije iger na srečo v Sloveniji, 2010).

Iz tega razloga bi lahko rekli, da bi bilo bolj ustrezno, če bi razdelitev iger na srečo na klasične in posebne opustili ter bi se raje odločili za razdelitev v loterijske igre, stave ter na igre v igralnicah in igralnih salonih.

2.2.2 »Spletne igre na srečo«

Poleg omenjenih pa poznamo tudi **igre na srečo, ki se igrajo preko interneta in drugih telekomunikacijskih sredstev** (spletne igre), ki pa po naši zakonodaji niso posebna vrsta iger na srečo. Pri slednjih gre le za poseben način prirejanja iger in za ta način veljajo tudi drugačni pogoji. V Sloveniji se ohranja določen obstoječ sistem prirejanja spletnih iger na srečo, saj je njihovo prirejanje smiselno, dokler se prirejajo v omejenem obsegu in tako zadovoljijo domače povpraševanje. Pojem spletnih iger na srečo ali internetno igranje oz. spletno igranje zajema vse oblike iger na srečo (klasične in posebne).

Pri nas nimamo posebnih koncesij oz. koncesionarjev za prirejanje takšnih iger na srečo. Lahko pa posamezno spletno igro priredi koncesionar v skladu s koncesijsko pogodbo. Slednja mora biti sklenjena z ministrom za finance. Velja pa tudi starostna omejitev, saj so le te dovoljene le osebam, ki so stare 18 let ali več.

Igralec pa se lahko udeleži spletne igre šele, ko je registriran pri koncesionarju in ima pri njem odprt igralni račun. Pravilnik o prirejanju iger na srečo preko interneta oziroma drugih telekomunikacijskih sredstev določa način, pogoje, vrste iger, obseg prirejanja, nadzor ter druga vprašanja v zvezi s prirejanjem iger na srečo preko interneta oziroma drugih telekomunikacijskih sredstev. Ta pravilnik je na podlagi ZIS izdal minister za finance.

V Sloveniji lahko takšne igre prirejajo le tisti koncesionarji, ki prirejajo igre in stave ter tisti koncesionarji, ki lahko prirejajo igre v igralniško zabaviščnih centrih in v grand casinojih. Seveda če izpolnjujejo določene pogoje.

Pri tem pa se mora ta koncesionar držati pogodbe, ki jo je sklenil z ministrom za finance in sme prirejati le tisto spletno igro, ki jo prireja tudi sicer in je določena v tej pogodbi. Tak sistem ima veliko prednost, saj daje možnost, da igre preko spleta prirejajo le gospodarske družbe, ki imajo na tem področju že dolgoletne izkušnje. Najmodernejša tehnologija in svetovni splet tako omogočata koncesionarjem možnost izboljšav in širitve obstoječe ponudbe. Internetno igranje oz. igranje na daljavo je najhitreje rastoči sektor v dejavnosti prirejanj iger na srečo in hkrati tudi najmanj pregleden.

Za državo kot regulator sta problematični predvsem dve značilnosti takšnega igranja, in sicer:

1. **Izmuzljivost:** takšne igre na srečo oz. njihova ponudba oža manevrski prostor, ki ga imajo države na razpolago za določanje regulative na tem področju. Splet omogoča ponudnikom, da lahko svoje igre na srečo ponujajo kjerkoli po svetu in pri tem ne upoštevajo zakonodaje posamezne države. Slednje predstavlja izkoriščanje in zaradi tega je njihova ponudba za potrošnike še bolj privlačna.

2. **Nalezljivost:** pri nalezljivosti gre za socialni vidik. Pri internetnem igranju sicer manjka komponenta druženja in vzdušja, ki je prisotna v igralnicah, vendar tudi takšna oblika igranja omogoča »živo igro« oz. medsebojno igro različnih igralcev (npr. poker). Takšno, internetno igralništvo, je izjemno dostopno, saj je za posameznika dovolj že to, da ima dostop do interneta in lahko igra doma (ali celo v službi), kadarkoli, 24 ur na dan. S tega stališča je internet ena izmed najnevarnejših in najtežje prepoznavnih oblik igranja iger na srečo.

Zaskrbljujoč vidik je vedno večji medsebojni vpliv multimedijskih storitev, kot je televizija, storitve telefonije in SMS ter internetne strani, ki nudijo igre na daljavo ali spletne igre ter omogočajo lahko in socialno sprejemljivo sodelovanje v teh igrah, zlasti za mlade (Resolucija, 2008).

3 PSIHOLOGIJA HAZARDA

Psihologija hazarda je veda, ki je v družbi zaželeno. Razlog za njeno zaželenost je različen. In sicer, po eni strani velja, da je hazard v določenih oblikah legaliziran in kot tak prinaša družbi precejšnje dobičke (ki gredo v družbi koristno porabo) in zato je potrebno vedeti kako privabiti ljudi k takšnemu hazardu. Po drugi strani pa, ker oblike hazardiranja, ki niso legalne odnašajo velike zneske, je potrebno vedeti kako ljudi od hazarda odvrniti.

Nekatere raziskave kažejo, da moški raje stavijo pri raznih napovedih, kvartajo in igrajo igre na srečo, ki navidezno omogočajo strategijo (npr. ruleta), medtem ko ženske bolj zaupajo loterijskim igram in igralnim avtomatom na kovance. Moški namreč menijo, da je npr. za športne stave, za kvartanje, potrebno več znanja, spretnosti in inteligence. Hazarderke pa naj bi se zanašale na pomoč neznanih, tujih sil, kot so horoskop, sanje, predikcije ... Moški »kockarji« so po značaju povečini energični, tekmovalni, agresivni, hiperaktivni in zelo marljivi, hkrati pa tudi negotovi, vzkipljivi, sovražni, prepirljivi, narcistični, manipulatorski, spretni lažnivci in neusmiljeni (kar se kaže v igrah, katerih cilj je uničiti nasprotnika).

Igre na srečo imajo za človeka in njegovo psiho tako pozitivne kot negativne učinke. Takšno igranje lahko vodi celo do zasvojenosti, kar lahko postane resen problem, ne le za posameznika, pri katerem je prišlo do odvisnosti, ampak tudi do njegovih bližnjih.

3.1 PROBLEMATIČNO IGRANJE

Za pretežen del ljudi, je takšno igranje na srečo, le eden od načinov kako preživeti svoj prost čas. Sprostitev, druženje, velika pričakovanja, napetost in podobni občutki vznemirjenja ter možnost visokega dobitka so močan stimulator.

Dva najpomembnejša dejavnika za razvoj problematičnega igranja sta dostopnost in privlačnost za te ljudi, za posameznike oz. igralce je porabljen denar le cena, ki jo plačajo za zabavo, podobno kot pri nakupu vstopnice za kino ali nogometno tekmo. Problem nastane takrat, ko se posameznik ne more več kontrolirati svojega ravnanja (igranja). Tako lahko hitro pride do problematičnega ravnanja, ki je večji problem, kot se morda, na prvi pogled zdi. Posledice takšnega problematičnega igranja so lahko resne ne le za samega igralca, temveč tudi za njegove bližnje in za družbo.

Stroka loči med t. i. »problematičnimi igralci«, ki kažejo le nekatere znake zasvojenosti oz. problematičnega ravnanja ter med tistimi, ki kažejo številne znake zasvojenosti oz. problematičnega ravnanja.

3.2 ZASVOJENOST Z IGRAMI NA SREČO (oz. patološko hazardiranje)

Pri zasvojenosti z igrami na srečo gre za tako imenovano **nekemično vrsto odvisnosti**, ki pa se lahko zdravi v novogoriškem Centru za zdravljenje odvisnosti. To je edini takšen center v Sloveniji in zato vanj prihajajo pacienti iz celotne države. RS pa za takšno zdravljenje oz. ta Center (še) ni namenila niti enega evra.

Vendar pa vsako igranje teh iger še ne pomeni odvisnosti, saj za večino te igre pomenijo le način zabave in sprostitve. Kadar govorimo o zasvojenosti z igrami na srečo mislimo zlasti na postopek omamljanja s takšnim vedenjem, ki je škodljivo.

Takšno ravnanje povzroča v igralčevih možganih sproščanje kemičnih snovi (endorfinov). Posledica takšnega vedenja oz. ravnanja je občutek užitka, močnega vznemirjenja oz. občutek omamljenosti. V vseh primerih se posameznikova zavest močno spremeni.

Poznamo **dve obliki** odvisnosti oz. zasvojenosti od iger na srečo:

- Akcija - posameznika zasvoji občutek vznemirjenja, ki ga doživi prit takšnem tveganem igranju in tako postane odvisen. Za takšne posameznike je značilno, da imajo raje igre v katerih je več udeležencev, saj to pomeni še večje vznemirjenje.
- Beg – ta oblika je značilna zlasti za tiste posameznike, ki izberejo tak način, da bi ubežali kakšnim drugim negativnim občutkom. Ti pa se raje poslužujejo iger, kjer nimajo stikov z drugimi ljudmi.

Običajno se takšne odvisnosti začnejo zelo nedolžno in prehod v odvisnost je pogosto neopazen. Pot iz takšne zasvojenosti pa je vse prej kot enostavna, saj so igre na srečo »legalna droga«, ki je dostopna brez posebnega nadzora. Ker takšno »drogo« družba sprejema kot nekaj popolnoma normalnega (kot eno od oblik zabave), pogosto ne razumemo, da gre za zelo resno in kompleksno obliko zasvojenosti, ki je velikokrat deležna premalo pozornosti.

Tako zdravniki, kakor tudi tisti, ki so že imeli izkušnjo s takšno odvisnostjo, izpostavljajo, da je problem te odvisno zlasti v tem, da je to zelo skrita bolezen. Zanj je značilno, da prinaša številne težave na različnih področjih posameznikovega življenja, vendar jo je težko prepoznati. Takšna oseba je lahko prav vsakdo. To je lahko naš sosed, naš prijatelj, družinski član, to je lahko kdorkoli. Videz ga ne izdaja.

Takšno patološko hazardiranje ima naslednje značilnosti:

- oseba je pogosto obsedena z mislimi o igrah na srečo in pogosto razmišlja o pridobivanju denarja za hazard
- velikokrat so v igri visoke vsote denarja ali hazardiranje, ki traja dalj časa

- potreba po igranju konstantno narašča in to le zato, da bi igralec doživel ekstazo, vznemirjenje, občutek vzdražljivosti
- pogosta izguba denarja pri igranju na srečo, ki se ponavlja in stalno vračanje na isto mesto, z namenom, da se denar pridobi nazaj
- pogosti občutki krivde za takšno ravnanje
- povečano hazardiranje v času, ko se pričakujejo socialne obveznosti
- vztrajanje pri igranju tudi takrat, ko oseba ni več zmožna plačevati dolgov in kljub vsem posledicam, ki jih je povzročil hazard
- hazardiranje v času ko je človek v določeni krizi, z namenom, da prebrodi občutek krivde
- zavajanje in laganje družini, prijateljem, izguba službe, nabiranje dolgov, ...

Zraven že naštetih značilnosti odvisnikov obstaja še vrsta drugih lastnosti, ki se pojavljajo pri takšnih osebah. Naj še dodam nekaj od teh. Takšne osebe običajno verjamejo, da bo denar rešil vse njihove težave. Lažje vedno več in to z namenom, da bi dobili denar za igro. Ne potrudijo se da bi na kakršenkoli način rešili svoje težave ali se z njimi spopadli. Pri takšnem vedenju pogosto naredijo kazniva dejanja, ki pa običajno niso nasilna. Vsak dan bolj tonejo v odvisnost, se oddaljujejo od svojih družin, prijateljev in se vse pogostejše družijo z obrobneži, lahko celo razmišljajo o samomoru.

V Sloveniji je vse več mladostnikov odvisnih od različnih vrst iger na srečo. Najbolj priljubljene so športne stave in kvartanje za denar, število takih, ki bi potrebovali zdravljenje odvisnosti, pa je zaskrbljujoče.

Na Goriškem je bilo, letos v mesecu maju, med komaj polnoletnimi mladimi 2,57 odstotka patoloških odvisnikov z igrami na srečo, medtem ko je na Dolenjskem takih kar 3,73 % (<http://24ur.com/novice/slovenija/igre-na-sreco-zasvojile-tudi-mlade.html>) Raziskava, ki jo je naredila novogoriška Fakulteta za uporabne družbene študije (FUDŠ), je še pokazala, da med odvisniki prevladujejo fantje. FUDŠ je bil prvi v Sloveniji, ki je opravil takšno raziskavo in sicer med 1113 srednješolci na Gorenjskem in Dolenjskem. Rezultati so pokazali, da je veliko mladostnikov odvisnih od iger na srečo (klasičnih in posebnih).

Da bi se takšna situacija popravila bo potrebno marsikaj postoriti. Zadeva je resna in bo potreben vsestranski pristop in preučevanje negativnih posledic iger na srečo. Potrebno bo poskrbeti in pripraviti program preventive in zdravljenja zasvojenosti z igrami na srečo. Prav tako bo potrebno določiti subjekte, ki bodo za to odgovorni in poskrbeti za njihovo financiranje. Patološka zasvojenost je bolezen in tega se je potrebo zavedati in tako k problemu tudi pristopiti.

4 PRAVNA UREDITEV IGER NA SREČO V SLOVENIJI

Kot sem že omenil, je v RS temeljni zakon, ki ureja igre na srečo, Zakon o igrah na srečo (ZIS), kar se tiče obdavčitve, pa tudi Zakon o davku od iger na srečo (Uradni list RS, št.57/1999, v nadaljevanju ZDIS). Seveda pa poleg teh dveh zakonov v RS obstaja cela vrsta drugih zakonov, podzakonskih aktov in predpisov, ki zadevajo oz. se njihove določbe nanašajo na prirejanje iger na srečo v RS. Naj navedem le nekaj od njih:

- Zakon o lastninskem preoblikovanju pravnih oseb z družbenim kapitalom, ki prirejajo posebne igre na srečo in o strukturi kapitala pravnih oseb, ki opravljajo dejavnost prirejanja posebnih iger na srečo;
- Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma;
- Zakon o spodbujanju razvoja turizma;
- Odredba o določitvi zaokroženih turističnih območij za potrebe posebnih iger na srečo;
- Uredba o podrobnejših pogojih, ki jih mora izpolnjevati prireditelj pri trajnem prirejanju klasičnih iger na srečo;
- Uredba o določitvi dokumentacije in ureditvi drugih vprašanj v zvezi z izdajo soglasja za pridobitev oziroma odsvojitve delnic in za naložbe v kapital pravnih oseb;
- Uredba o določitvi društev in neprofitnih humanitarnih organizacij, ki smejo občasno prirejati klasične igre na srečo in o kriterijih za občasno prirejanje klasičnih iger na srečo;
- Uredba o podrobnejših pogojih, ki jih mora izpolnjevati prireditelj pri trajnem prirejanju klasičnih iger na srečo ...

4.1 ZAKON O IGRAH NA SREČO (ZIS)

Ta zakon natančno določa različne (že naštet) vrste iger na srečo, ureja stalno in občasno prirejanje iger na srečo, pogoje, pod katerimi lahko posameznik pridobi koncesijo za prirejanje teh iger ter organizacijo in strukturo koncesionarja.

Iz določb ZIS izhaja, da je država tista, ki mora skrbeti, da se igre izvajajo v okolju, ki je za to primerno, ki je ustrezno urejeno in nadzorovano. Država mora tudi poskrbeti, da je zagotovljeno varstvo potrošnikov in javni red. Zaradi že omenjenega problema zasvojenosti z igrami na srečo, pa je potrebno pozornost nameniti tudi takšnim, problematičnim, igralcem.

4.2 ZAKON O DAVKU OD IGER NA SREČO (ZDIS)

Ta zakon v svojem 1. členu določa, da se z njim uvaja obveznost obračunavanja in plačevanja davka od iger na srečo (v nadaljnjem besedilu: davek) na območju Republike Slovenije (1. člen ZIS). O tem bom podrobneje pisal v poglavju »dajatve iger na srečo«.

4.3 NADZOR NAD PRIREJANJEM IGER NA SREČO V SLOVENIJI

Nadzor nad prirejanjem iger na srečo opravlja **Urad RS za nadzor prirejanja iger na srečo** (v nadaljevanju Urad), kot organ v sestavi Ministrstva za finance. Urad mora, na podlagi četrtega odstavka 108. člena ZIS, najmanj enkrat letno o svojem delu poročati Vladi RS.

Če Urad pri opravljanju svojega nadzora ugotovi, da se igre na srečo prirejajo v nasprotju z zakonom, podzakonskimi akti ali koncesijsko pogodbo, mora izdati odločbo s katero se zahteva odprava nezakovitosti. V primeru, da koncesionar tega ne upošteva in ne izvrši odločbe, torej ne odpravi pomanjkljivosti ali če se kasneje ugotovi, da se iste napake ponavljajo, lahko vlada zavrne dodeljeno koncesijo.

Nadzor nad prirejanjem iger na srečo je zaradi zavedanja ponudnikov o nezakovitosti teh dejavnosti precej otežen. Dodatno težavo pomeni tudi sodobna tehnologija, ki omogoča vklop in izklop avtomata ter brskanje po menijih na avtomatih med igrami na srečo, ki se odvijajo na daljavo.

Tudi pri nadzoru spletnih iger oz. izvajanju tega nadzora, se Urad sooča s številnimi težavami, saj je pri nas, v Sloveniji, preko spleta, dostopnih kar 1500 do 2000 spletnih strani, ki ponujajo igre na srečo in pri tem nimajo primernih zaščitnih sistemov, ki bi mladoletnim osebam preprečevali igranje. Prav tako pa naraščajo tudi kršitve, ki se nanašajo na prirejanje iger na srečo brez ustreznega dovoljenja oz. brez koncesije vlade.

Ker je prirejanje iger na srečo brez koncesije kaznivo dejanje, pretežni del postopkov vodi Urad skupaj s policijo in s tožilstvom. In ker Urad nima vseh pooblastil oz. so njegove pristojnosti omejene z zakonom, njegovo ravnanje ne more vedno bit dovolj učinkovito oz. učinkovito kot bi želeli.

Posebej je treba opozoriti na specifičen nadzor, ki ga Urad izvaja z nadzornim informacijskim sistemom (NIS), v katerega so neposredno povezani nadzorni informacijski sistemi koncesionarjev in prirediteljev iger na srečo. S tem sistemom Urad 24 ur dnevno neposredno spremlja posamezne delovne procese na igralnih napravah, ki so v uporabi od trenutka, ko koncesionar oziroma prireditelj prične poslovati, do prenehanja poslovanja (Poročilo o delu, 2009).

Da bi bilo ukrepanje čim bolj učinkovito, je nujna vzpostavitev trajnega in usklajenega sodelovanja vseh državnih organov. Zaradi narave iger na srečo, kjer je ponudba teh iger

čezmejna je potrebno tudi sodelovanje med državami. Brez slednjega ni mogoče, da bi se zagotovilo varovanje potrošnikov, vzdrževanje javnega reda, preprečevanje kaznivih dejanj ter odvisnosti od iger na srečo. Prav tako ni mogoče zaščititi mlade in druge občutljive osebe.

Urad RS na podlagi ZIS (108. člena) vodi register:

- koncesionarjev
- prirediteljev klasičnih iger na srečo
- igralnic
- igralnih salonov
- imetnikov licenc
- izdanih certifikatov o ustreznosti in preizkusu igralnih naprav, ki jih je izdal Slovenski institut za kakovost in meroslovje

Vsi ti registri se vodijo v elektronski obliki, Urad pa mora na pisno zahtevo in proti plačilu stroškov, izdati izpis iz registra vsakomur, ki to zahteva. To pa ne velja za izdane certifikate o ustreznosti in preizkusu igralnih naprav. Izpis imetnikov licenc pa je mogoč le pod zakonsko določenimi pogoji.

4.3.1 Nezakonito prirejanje iger na srečo

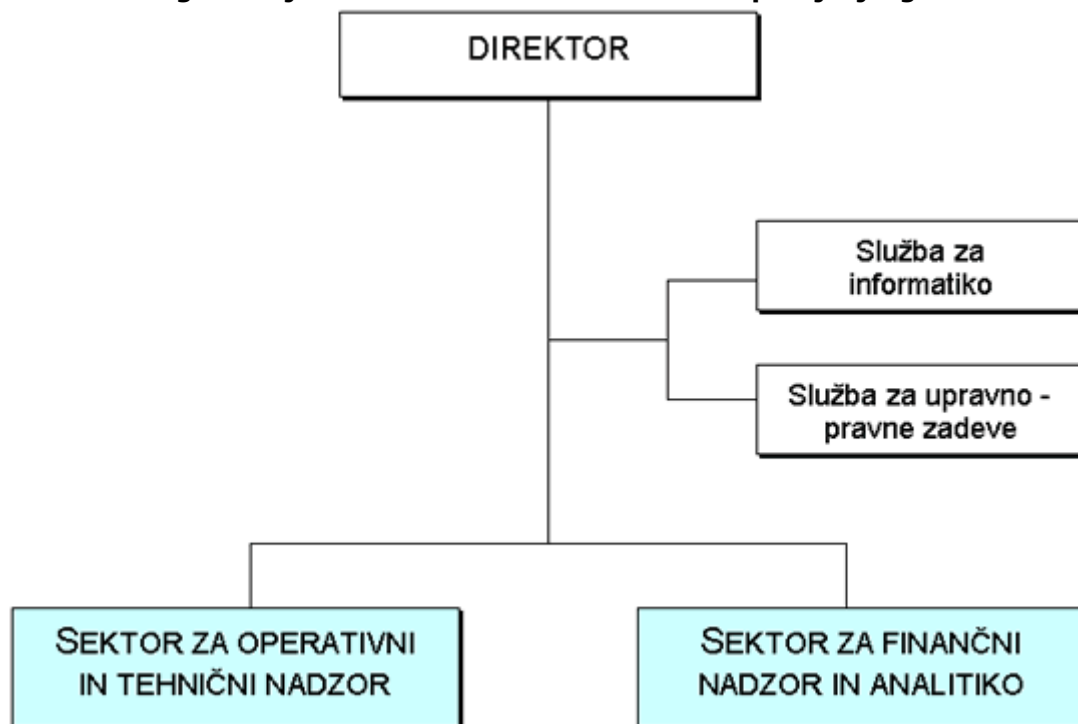
Kot sem že omenil, se lahko igre na srečo v RS prirejajo le na podlagi dovoljenja oz. koncesije pristojnega organa. Kljub temu pa se nemalokrat dogaja »nedovoljeno prirejanje iger na srečo«.

Konec meseca januarja letošnjega leta je Državni zbor sprejel spremembe ZIS, s katerimi so želeli uvesti red pri igrah na srečo, zlasti pri spletnih igralnicah. Tako prečiščeno besedilo 6. člena veleva, da je »/.../ sprejemanje ali posredovanje vplačil, omogočanje dostopa do spletnih strani oziroma drugih telekomunikacijskih povezav, prek katerih se je mogoče udeležiti spletnih iger na srečo, oglaševanje ali opravljanje drugih storitev v zvezi s prirejanjem iger na srečo za osebe, ki nimajo koncesije vlade, v RS prepovedano« (http://www.siol.net/Slovenija/Aktualno/2010/02/Igre_na_sreco.aspx).

Urad RS za nadzor nad prirejanjem iger na srečo je v lanskem letu zaradi suma prirejanja iger na srečo brez dovoljenja oz. koncesije in opravljanja storitev za tuje prireditelje iger na srečo obravnaval kar 91 zadev. Pri tem je potrebno dodati, da je bilo nekaj zadev (zaradi težav pri dokazovanju kršitev in ugotavljanja kršitelja) prenesenih iz preteklih let.

Urad je v šestih primerih izdal odločbo o prekršku oz. plačilni nalog, v dveh primerih pa le opozorilo. Od tega je bilo dokončno rešenih le osem prekrškovnih zadev. Naj še dodam, da je pretežni del teh nerešenih zadev posledica vloženih zahtev za sodno varstvo in postopkov, ki tečejo zaradi izterjave izrečenih glob in sodnih taks. Nekatere od njih (iz leta 2007) pa bodo v letošnjem letu najverjetneje zastarale, saj je absolutni zastaralni rok štiri leta.

Slika 1: Organizacijska struktura Urada RS za nadzor prirejanja iger na srečo

Vir: http://www.unpis.gov.si/si/predstavitev/organizacijska_struktura/

Na vrhu obeh sektorjev je direktor Urada. Ob tem pa tvori organizacijo Urada še Služba za informatiko in Služba za upravno-pravne zadeve.

4.4 UPRAVNE ZADEVE

Za obdobje od 2003 do 2005 je značilno močno naraščanje števila upravnih aktov. Že v letu 2006 sledi njihovo zmanjšanje zaradi manjšega števila vlog za izdajo dovoljenja za uporabo igralne naprave po 3. b členu ZIS. Urad je že v letu 2006 napovedal naraščanje števila vlog po 3. b členu zaradi povečanja števila koncesionarjev za prirejanje posebnih iger na srečo v igralnicah in v igralnih salonih, kar se je v letu 2007 tudi uresničilo (Poročilo, 2009, str. 17). V letih 2008 in 2009 pa je prišlo do upada števila upravnih aktov. Slednje je bila posledica v letu 2008 izdanih pravilnikov, in sicer Pravilnika o nadzornem informacijskem sistemu igralnih naprav in Pravilnika o tehničnih zahtevah za igralne naprave za izvajanje iger na srečo in postopku ugotavljanja skladnosti, ki sta v smislu odprave administrativnih ovir poenostavila oziroma odpravila nekatere upravne postopke.

V lanskem letu je bilo v reševanju skupaj 3.469 upravnih zadev, od tega je bilo 3.438 zadev začeti v letu 2009, 30 jih je bilo prenesenih iz leta 2008, 58 se jih je preneslo v reševanje v leto 2010, 11 zadev pa je bilo odstopljenih pristojnim organom. Skupaj je bilo končanih 3.411 zadev, od tega je bilo v 3.341 primerih zahtevi ugodeno (Poročilo, 2009).

V tem istem obdobju je bilo prejetih 12 pritožb, od katerih jih je bilo devet odstopljenih v reševanje organu druge stopnje.

5 DAJATVE OD IGER NA SREČO V SLOVENIJI

Temeljni zakon, ki ureja to področje, je torej Zakon o davku od iger na srečo (ZDIS). Že na začetku moram omeniti, da je pri dajatvah od iger na srečo potrebno **ločiti** med:

- dajatvami od dejavnosti prirejanja iger na srečo in
- dajatvami od dobitkov, doseženih pri igrah na srečo.

Davke od iger na srečo lahko razdelimo v tri glavne kategorije (Zagoršek, Jaklič, Zorić, 2008, str. 56):

1. Davki odvisni od realizacije

Ta oblika davkov je najpogostejša oblika obdavčitve. Osnove za takšno obdavčitev so lahko različne, najpogostejša je bruto realizacija izračunana kot razlika med vsemi vplačili in izplačili v določenem obdobju.

2. Davki neodvisni od realizacije

V to skupino spadajo različni davki in prispevki, ki jih plača oz. mora plačati tisti, ki prireja igre na srečo in to v enkratnem znesku ali v določenih časovnih obdobjih. Med temi prispevki je najpomembnejša koncesnina, ki jo prireditelj igre plača ob prejemu licence. S plačilom te koncesnine se pridobi pravica do prirejanja določene vrste iger na srečo. Višina koncesnine se določi v fiksnem znesku ali je rezultat dražbe več morebitnih ponudnikov.

3. Nedenarni davki oziroma davki v obliki sredstev (»taxes in-kind«)

V tej obliki je vsebovana zahteva zakonodajalca, da prireditelji iger na srečo (obstoječi ali potencialni) zgradijo dodatno infrastrukturo, ki presega običajne potrebe investicijskega projekta in katero je mogoče upravičiti s standardnimi kriteriji donosnosti investicije.

5.1 DAVČNI ZAVEZANEC

V vseh jurisdikcijah so igre na srečo tiste, ki so obdavčene bolj kot ostale dejavnosti. Po 4. členu ZDIS je **davčni zavezanec**:

- prireditelj klasičnih iger na srečo,
- prireditelj posebnih iger na srečo oz. koncesionar,
- prireditelj posebnih iger na srečo na igralnih avtomatih zunaj igralnic.

Po 7. členu ZIS mora davčni zavezanec obračunati davčno obveznost za koledarski mesec in v svojih evidencah zagotoviti podatke o davčnih osnovah, na podlagi katerih obračunava in

plačuje davek. Zraven tega pa mora davčnemu organu predložiti obračun davka, tudi v primeru, če ni dolžan plačati davka.

Davčni organ je tisti, ki je pristojen, da nadzoruje obračunavanje in plačevanje davka. Takšen nadzor mora biti v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek in v skladu z zakonom, ki ureja davčno službo. V primeru, da davčni zavezanec ne predloži obračuna davka ali če davčni organ pri nadzoru ugotovi, da obveznost ni bila pravilno obračunana se uporablja zakon, ki ureja davčni postopek in zakon, ki ureja davčno službo. Prav tako se ta zakona uporabljata tudi glede zamudnih obresti, pravnih sredstev ter drugih vprašanj postopka in pristojnosti davčnega organa, ki niso določeni z ZIS.

5.2 DELITEV DAJATEV OD IGER NA SREČO

Davek od iger na srečo je v celoti prihodek proračuna RS, medtem ko se koncesnina od iger na srečo deli med naslednje upravičence:

- proračun RS,
- proračun lokalnih skupnosti, kjer se nahajajo igralnice in igralni saloni,
- Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO),
- Fundacija za financiranje športnih organizacij (FŠO).

Naj še dodam, koncesnino ki se plača za prirejanje klasičnih iger na srečo v celoti dobita FIHO in FŠO. Ta denar je namenjen za financiranje dejavnosti invalidskih, humanitarnih in športnih organizacij.

Kot sem že omenil, pa davek od iger na srečo v celoti pripada proračunu RS. Na tem mestu naj podam še tabelni prikaz dajatev od iger na srečo, ki pripadajo proračunu RS, in sicer za obdobje od 2004 do 2009 (v mio evrov).

Tabela 1: Prikaz dajatev od iger na srečo, ki pripadajo proračunu RS

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Prihodki proračuna RS	6.511	7.023	7.330	7.764	8.535	7.920
Dajatve od iger, ki pripadajo proračunu RS	68,6	82,9	91,2	94,6	90,9	85,4
% dajatev v prihodkih proračunov RS	1,05	1,18	1,24	1,22	1,07	1,08

Vir: Osnutek strategije iger na srečo v Sloveniji, 2010

Kot je razvidno iz zgornje tabele so prihodki proračuna RS (od iger na srečo) vse od leta 2004 in do leta 2008 naraščali. Največja razlika je bila leta 2008, ko so bili prihodki najvišji. Lansko leto pa je ta znesek (od leta 2004) prvič upadel. Vendar pa dajatve od iger, ki pripadajo proračunu RS, od leta 2007 upadajo.

Delež dajatev od prirejanja iger na srečo v celotnih prihodkih proračuna Republike Slovenije se v zadnjih treh letih zmanjšuje in je v letu 2009 znašal 1,08 %.

5.3 DAVČNA OSNOVA

Po ZDIS se davčna osnova (osnova za davek) ugotavlja za vsako vrsto iger na srečo posebej. Davčna osnova je pri klasičnih igrah na srečo zmanjšana za vrednost izplačanih dobitkov. Pri posebni igri na srečo je davčna osnova vrednost prejetih vplačil za udeležbo pri posebni igri na srečo zmanjšana za vrednost izplačanih dobitkov. Pri posebni igri na srečo, ki jo igralci igrajo drug proti drugemu, pa prihodek od te posebne igre (5. člen ZDIS).

5.3.1 Prikaz davka od iger na srečo

V obliki tabele podajam prikaz davkov od iger na srečo, tako klasičnih kot posebnih, in sicer za obdobje od leta 2002 in do lanskega leta, torej leta 2009 (v milijonih evrov).

Tabela 2: Prikaz davkov od iger na srečo od leta 2002 do 2009

LETO	Klasične igre	Posebne igre	Skupaj
2002	2,2	30,4	32,6
2003	1,9	37,5	39,4
2004	2,5	47,0	49,5
2005	2,7	56,7	59,4
2006	2,8	62,1	64,9
2007	3,0	64,1	67,1
2008	3,7	61,3	65,0
2009	3,7	57,5	61,2

Vir: Osnutek strategije iger na srečo v Sloveniji, 2010

Iz tabele lahko vidimo, da je davek od klasičnih iger na srečo od leta 2002 do 2003 padel za 0,3 milijona evrov, od leta 2003 do leta 2008 pa je vsako leto samo naraščal. Največja razlika je bila leta 2004, ko se je, v primerjavi z letom 2003, davek povečal za 0,6 milijona evra in leta 2008, ko se je davek (od leta 2007) povečal za 0,7 milijona evra. V letu 2009 je bil davek enak prejšnjemu letu, torej letu 2008.

Davek od posebnih iger na srečo je od leta 2002 do 2008 ves čas naraščal. Od leta 2003 do 2004 in od leta 2004 do 2005 se je povečal (vsako leto posebej) za kar 9,5 milijonov evrov. Velik dvig davka je mogoče opaziti tudi leta 2003, ko se je davek od posebnih iger na srečo, od leta 2002, povečal za 7,1 milijona evra. Od leta 2007 in do lanskega leta je davek od posebnih iger na srečo začel padati.

Tem podatkom so primerljivi tudi podatki, ki kažejo skupni davek od obeh vrst iger na srečo, klasičnih in posebnih. Davek je od leta 2002 in do 2007 naraščal. Leta 2008 pa je mogoče opaziti padec davka in leta 2009 ponovni padec v primerjavi z letoma 2007 in 2008. Zadnja leta torej davki od iger na srečo, tako klasičnih kot posebnih, padajo, kar kaže na slabši »zaslužek« na tem področju.

S pomočjo davčne stopnje država vpliva na razvoj dejavnosti prirejanja iger na srečo. Lahko bi rekli, da je davčna stopnja orodje za takšno regulacijo. Visoke davčne stopnje so v prid povečanju prihodkov za vlado ali drugo javno telo. Ravno nasprotno pa so nizke davčne stopnje namenjene razvojnim ciljem. Med te cilje spadajo privabljanje kapitala, ustvarjanje delovnih mest ter razvoj regije.

5.4 BRUTO PRIHODEK OD IGER NA SREČO

Bruto prihodek od iger na srečo (od iger, napitnin in vstopnin) je v letu 2009 znašal 402,8 milijonov evrov in se je v primerjavi s predhodnimi tremi leti znižal. Največjo rast bruto prihodka od iger na srečo so imeli igralni saloni, ki so v letih od 2004 do 2008 imeli 35% povprečno letno rast, v letu 2009 pa se je rast ustavila. Igralnice so v letih 2004 do 2005 imele 11% povprečno letno rast, v letu 2006 pa se je rast ustavila, v letih 2007 do 2009 pa so igralnice imele padec bruto prihodka v povprečju za 9 % letno. V letih od 2004 do 2008 so Loterije imele kar 11,4% povprečno letno rast bruto prihodka. V lanskem letu, letu 2009, pa je Loterija ustvarila za 7,9% nižji bruto prihodek kot v letu pred tem.

Pričakovanja v letih, ki prihajajo so dokaj visoka. Namreč, v naslednjem desetletju (predvidoma od 2010 do 2020) se pričakuje 3,1% rast bruto igralniških prihodkov in sicer od posebnih iger na srečo. Bruto igralniški prihodki bodo tako leta 2013 znašali 370 milijonov evrov, leta 2020 pa 500 milijonov evrov. Pri teh prihodkih je v Sloveniji do leta 2013 prostora za 12.500 igralnih mest, do leta 2020 pa za 14.600 igralnih mest. Upoštevajoč te napovedi lahko pričakujemo, da bomo v Sloveniji do leta 2013 igre na srečo prirejali v kar 35 igralniških enotah, do leta 2020 pa jih bomo prirejali v 30 igralniških enotah.

6 PRIMERJAVA IGER NA SREČO V SLOVENIJI Z IZBRANIMI DRŽAVAMI

V Evropski Uniji so iger na srečo (vsaj v večini držav) razvrščene v te sektorje: loterije, stave, igralnice, igralni avtomati izven igralnic in bingo. V vseh državah članicah Evropske Unije obstajajo Loterije, ampak se ureditve glede stav med seboj razlikujejo.

Športne prireditve so dovoljene le v določenih državah članicah (Avstrija, Belgija, Nemčija, Estonija, Francija, Madžarska, Luksemburg, Nizozemska in Portugalska). Povedati pa je potrebno, da so stave v živo prepovedane. Nekatere države članice (Bolgarija, Nemčija, Estonija, Grčija, Francija, Madžarska, Italija, Latvija, Portugalska, Romunija) celo prepovedujejo organizatorjem, ki prirejajo športne prireditve, da bi bili udeleženi pri sprejemanju stav zaradi preprečevanja goljufij.

Na Cipru in na Irskem so prepovedane igralnice, v Grčiji, Estoniji, Franciji, Luksemburgu in na Portugalskem pa so prepovedani avtomati izven igralnic.

Kot sem že omenil, spletne igre na srečo pomenijo dodatne težave, kadar jih je potrebno nadzirati. Določene države članice (Ciper, Nemčija, Estonija, Grčija, Nizozemska in Poljska) spletne igre prepovedujejo, spet v drugih (Belgija, Francija, Finska, Madžarska, Litva, Portugalska, Slovaška) veljajo zanje posebne omejitve. Prepoved velja zlasti za spletne igralnice in igralne avtomate, dostopne preko spleta.

V državah članicah EU so igre na srečo urejene na državni (nacionalni) ravni. Res je, da posamezne države urejajo to področje v skladu s svojimi notranjimi interesi, vrednotami in cilji, vendar pa kljub temu na to področje posega tudi Sodišče Evropskih skupnosti. To sodišče oblikuje svojo sodno prakso o tem do katere mere lahko posamezne članice EU omejujejo čezmejno ponujanje iger na srečo in kdaj so takšne omejitve v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti.

Na podlagi sodb Sodišča Evropske skupnosti morajo biti državni predpisi, s katerimi države članice omejujejo dostop na trg iger na srečo, objektivni, nediskriminacijski ter sorazmerni s cilji, ki jih želi zakonodajalec doseči. Prav tako pa morajo varovati javni interes.

Med evropskimi državami obstajajo precejšnje razlike zlasti v pogojih, s katerimi se določa obseg in struktura iger na srečo. Tudi vrednote in odnos do iger na srečo se od države do države razlikuje. Različni pa so tudi dohodki prebivalstva, vključenost v turizem in zakonodaja. Slovenija je med evropskimi državami v ospredju po visokem deležu, ki ga v bruto družbenem proizvodu predstavljajo bruto prihodki od iger na srečo. Prav tako je v ospredju po visokem deležu bruto prihodkov igralnic v bruto prihodkih celotne dejavnosti prirejanja iger na srečo.

Države članice spodbujajo k legalizaciji iger na srečo zlasti z naslednjimi motivi: preprečevanje nelegalne ponudbe, fiksni prihodki, zaščita igralcev, preprečevanje negativnih posledic v socialnem in ekonomskem okolju kot tudi preprečevanje denarja. Iz ekonomskega in političnega vidika so igre na srečo dejavnost, ki državi omogoča pobiranje davkov na posreden način. Igralništvo državam pomeni tudi nekakšno »orodje«, s katerim lahko ustvarjajo nova delovna mesta, razvijajo lokalno gospodarstvo, povečujejo svoje prihodke, ustvarjajo čisti izvoz storitev, pospešujejo razvoj turizma in povečujejo turistični priliv, znižujejo potrebo po povečevanju in uvajanju drugih davkov ter preusmerjajo interese in zmanjšujejo napetosti v družbi. Tako ponekod na eni strani uvajajo strogo ureditev iger na srečo in skušajo preprečevati in odpravljati skrajnosti, na drugi strani pa širijo obseg ponudbe ter promovirajo igranje (Luin, 2006, str. 71). V posameznih državah članicah se pravni okviri med seboj razlikujejo, vendar pa imajo njihovi cilji stične točke. Razlog za to je v priznavanju specifične narave iger na srečo in stav, pa tudi z njimi povezanimi tveganji.

Države članice so oblikovale in uvedle vrsto skupnih pravnih ureditev za doseganje skupnih ciljev. Tako se v večini držav članic EU uporabljajo ti **ukrepi**:

- prepoved iger na srečo za mladoletne ali izpostavljene osebe,
- omejitev višine stav oz. dobitkov,
- omejitev oglaševanja in obveznost obveščanja igralcev o tveganju povezanim z igrami na srečo,
- preverjanje lastnikov in direktorjev zasebnih družb pred izdajo dovoljenja ali licence,
- določitev odstotka vračila vloženega denarja igralcev,
- obvezno poročanje o poslovanju itd.

6.1 UREDITEV NADZORA NAD IGRAMI NA SREČO V TUJIH DRŽAVAH

Pri regulaciji iger na srečo obstajajo med državami članicami razmeroma velike razlike. Ta razlika je najbolj opazna pri tradiciji, stopnji odprtosti trga in pri pravilih o dostopu upravljavcev do trga. V Belgiji (razen za nacionalno loterijo), Litvi, Malti in Veliki Britaniji imajo posebne izvršilne organe, ki so neodvisni in pristojni za dodelitev licenc upravljavcem ter za nadzor nad spoštovanjem pravil. Prav tako so pristojni, da sprožijo postopek zaradi kršitve obveznosti, kadar je to potrebno.

V preostalih državah članicah je za nadzor nad igrami na srečo pristojno eno ali več ministrstev, skupaj s policijo in sodnimi organi. To pristojno ministrstvo je najpogosteje ministrstvo za finance. Ni pa vedno tako, saj lahko je pristojno tudi katero drugo ministrstvo, na primer ministrstvo za pravosodje ali ministrstvo za notranje zadeve. V določenih državah pa so lahko pristojni (na tem področju) tudi krajevni organi (to je najpogosteje glede igralnic in igralnih avtomatov izven igralnic). Njihova pristojnost je, da izdajajo dovoljenje in licence. Pristojni pa so tudi, da se z njimi opravi posvetovanje preden se izda dovoljenje in licenca.

6.2 ANALIZA KONKURENCE Z NAŠIMI SOSEDNJIMI DRŽAVAMI

Če pogledamo ponudbeni trg iger na srečo v Evropi, lahko vidimo, da so še vedno v ospredju klasične igralniške ponudbe. Te so namenjene tako domačim, kot tujim gostom. Zlasti je zanimiva igralniško-zabavišna ponudba ameriškega tipa. V evropskem igralniškem prostoru so močno razširjene tudi igre na srečo na igralnih avtomatih izven igralnic. Te se nahajajo v gostinskih lokalih, nakupovalnih središčih, klubih, bencinskih črpalkah. Pri igrah na avtomatih se prirejajo samo tako imenovane »soft« hazard igre. Zanje velja, da je omejena višina plačila in izplačila, omejeno je število avtomatov in tudi hitrost igre ter vrste iger, ki so dovoljene, da se prirejajo.

Največjo konkurenco za našo, slovensko, ponudbo iger na srečo predstavlja ponudba sosednjih držav, predvsem ponudba Italije, Avstrije in tudi Hrvaške.

Za igralništvo je značilen učinek grozdenja. To pomeni, da kadar se različni ponudniki na določeni lokaciji kopičijo oz. grozdijo, postane ta lokacija atraktivnejša za obiskovalce in to seveda pomeni večje prihodke. Če izhajamo iz tega, lahko sklenemo, da je smiselna geografska koncentracija na nekaj zaokroženih območjih, in sicer v smislu »več ponudnikov na manjšem območju«.

6.2.1 Avstrija

Avstrijska ponudba je namenjena zlasti visoki družbi. Avstrija se odziva na slovensko ponudbo tako, da igralnice svojo ponudbo dogodkov prilagajajo tako, da so čim bolj privlačne in mamljive za goste. V Avstriji se odpirajo tudi veliki poker klubi, ki prirejajo tudi žive igre, kot je Black Jack, in sicer brez ustrezne koncesije, saj zakonodaja na tem področju še ni urejena.

6.2.2 Hrvaška

Na Hrvaškem se igre na srečo najpogosteje prirejajo v majhnih igralnicah, zelo popularni pa so tudi igralni saloni. Večina igralnic se nahaja v turističnih obmorskih krajih, osem pa jih je v Zagrebu. Veliko prednost hrvaške ponudbe, ki jo je potrebno poudariti, pa predstavlja ponovna možnost uporabe tobačnih izdelkov v igralniških prostorih.

6.2.3 Italija

V Sloveniji je v igralnicah in igralnih salonih največ tujih gostov, te igralnice in saloni pa se nahajajo zlasti ob italijanski meji. Iz tega razloga situacija na igralniškem trgu v sosednji Italiji močno vpliva na povpraševanje po igrah na srečo pri nas. Sicer imajo v Italiji le štiri igralnice (San Remo, Benetke, Campione d'Italia, Saint Vincentu), ampak so kljub temu imele leta 2008 igralnice v Italiji za več kot še enkrat toliko igralniških prihodkov kot 12 naših

igralnic. Za Slovenijo je najbližja in tudi najbolj konkurenčna Casino di Venezia, ki ima največji tržni delež.

6.2.4 Madžarska

Kadar je govora o konkurenci in sosednjih državah ne smemo spregledati sosednje Madžarske. Na Madžarskem se že nekaj let načrtuje gradnja velikega igralniško-zabavišnega centra, in sicer s pomočjo oz. sodelovanjem tujega kapitala. Načrtovani projekt, ki vključuje hotel s 3000 sobami in 1000 apartmaji, kongresni center, opero, gledališče, marino, nakupovalni in zabavišni center ter igralnico z 200 igralnimi mizami in 4000 igralnih avtomatov, bi naj bil največji igralniško-zabavišni center v Evropi in naj bi bil zgrajen med leti 2012 do 2014.

6.3 GLAVNE RAZLIKE MED SLOVENIJO IN DRUGIMI DRŽAVAMI

Če naredim krajšo primerjavo med Slovenijo in ostalimi državami, pridem do naslednjih ugotovitev. Kot sem že omenil, predstavljajo Sloveniji, na področju iger na srečo, največjo konkurenco sosednje države, Italija, Avstrija in Hrvaška ter s svojimi načrti glede gradnje velikega igralniško zabavišnega centra tudi Madžarska.

V Sloveniji se igranja iger v igralnicah in igralnih salonih poslužujejo predvsem tujci. Tako bi lahko rekli, da je naša ponudba bolj ali manj namenjena tujcem. Zlasti ob italijanski meji so igralnice polne tujcev, pričakovano prevladujejo Italijani. Tega pa ne moremo trditi tudi obratno, torej da so italijanske igralnice polne naših gostov. In zato ima prisotnost tujih gostov v naših igralnicah in igralnih salonih velik vpliv na povpraševanje po igrah na srečo pri nas. Slednje ne velja za klasične igre na srečo, kjer so naši dobitki v primerjavi s tistimi v tujini precej manjši. Kar se tiče klasičnih iger na srečo, kot je npr. loto, bi pa lahko rekli, da se več Slovencev odloča za takšno igro v tujini, npr. v Italiji ali Avstriji, kot tujcev za takšno igro v naši državi.

Prav tako kot italijanska je tudi avstrijska ponudba pretežno namenjena oz. usmerjena na domače goste. Italija in Avstrija se odzivata na slovensko ponudbo s tem, da prilagajata svojo ponudbo, tako da jo »popestrita« in je konkurenčna naši ponudbi. Torej bi lahko rekel, da je ena od večjih razlik med Slovenijo ter Italijo in Avstrijo v tem, da je naša ponudba namenjena zlasti tujcem, njihova (avstrijska in italijanska) pa pretežno njihovim, torej domačim gostom.

Ker Slovenci nismo ravno preveč pogosto v igralnicah, se naše igralništvo usmerja predvsem na tuje goste. Med temi tujimi gosti so posebej izpostavljeni italijanski gost, saj so ti najpogostejše v naših igralnicah. Zato je tudi poslovanje odvisno od političnih in gospodarskih razmer v Italiji. To lahko vidimo tudi po tem, da je največje število igralnic in igralnih salonov lociranih na območjih, ki mejijo na Italijo.

Na območju Goriške, Primorske in Kraške regije je ob koncu leta 2009 delovalo 5 igralnic od skupaj 10 delujočih in 19 igralnih salonov od skupaj 34 delujočih. V Goriški regiji, v kateri delujejo 3 igralnice in 7 igralnih salonov, je bilo lanskega leta (2009) ustvarjenega 55 % celotnega bruto prihodka od posebnih iger na srečo v Republiki Sloveniji.

Če pogledamo delež, ki ga bruto prihodki od iger na srečo predstavljajo v bruto družbenem proizvodu in delež bruto prihodkov igralnic v bruto prihodkih celotne dejavnosti prirejanja iger na srečo, lahko vidimo, da sto ta deleža visoka in da po tem izstopamo med evropskimi državami.

Večjih sprememb (glede na situacijo v zadnjih 5-ih letih) bruto prihodkov ni mogoče pričakovati. Če bi do večjih sprememb, kljub temu, da se ne pričakujejo, prišlo, bi bila takšna sprememba v tako majhnem gospodarstvu, kot je naše in pri tako velikih prihodkih igralniške panoge, možna le, če bi prišlo do povečanja povpraševanja od zunaj. Takšno spremembo bi lahko pomenila gradnja novega velikega zabavišnega centra.

Pri pisanju te naloge, pa sem zasledil tudi podatek, da je v Sloveniji, glede na velikost igralnic in igralnih salonov, ki jih imamo in tudi glede na število prebivalcev, starejših od 18 let, možnost dostopa do posebnih iger na srečo, glede na druge evropske države, razmeroma visoka.

7 ZAKLJUČEK

Igra spremlja človeka že od samega začetka njegove evolucije in je skozi zgodovino doživela različne preobrate. Danes je igra postala že cel sociološki problem, ki je deležen številnih obravnav in razlag.

Že samo ime »igra na srečo« nam pove, da gre za poseben način razvedrila, za posebno obliko igranja in zabave. Odločilno vlogo pri takšnih igrah ima skoraj vedno sreča. Torej od sreče je odvisno kakšni bodo naši rezultati, torej koliko bomo pri igranju sploh uspešni. Znanje, veščine in izkušnje sicer lahko doprinesejo k boljšim rezultatom, vendar je njihov prispevek v večini primerov zanemarljiv.

Kljub vsemu pa lahko takšno igranje prav blagodejno vpliva na človeško psiho in njegovo duševno stanje. Človek se ob igranju sprosti, nasmeji in doživlja druge pozitivne občutke. A kaj kmalu se lahko zadeva precej obrne. Takšno igranje lahko hitro postane človekov »sovražnik«, saj ga lahko zelo hitro zasvoji. In čeprav takšna vrsta zasvojenosti na prvi pogled deluje precej nedolžno, je vse prej kot to. Je popolnoma primerljiva z drugo vrsto zasvojenosti, kot je npr. zasvojenost z alkoholom, pa čeprav gre pri odvisnosti od hazardiranja za nekemično odvisnost. Njene posledice so lahko velikih razsežnosti.

Vendar pa igre na srečo same po sebi še ne pomenijo problema. Večina se jih odloči le za občasno igranje in v takšnem primeru so le neškodljiv vir zabave. Seveda pa ni vedno tako. Z vidika negativnih posledic bi kot najbolj problematično izpostavil internetno igranje iger na srečo. Ker internet omogoča igranje kar od doma, je potrebno onemogočiti takšno udeležbo predvsem mladostnim in tistim, ki so zasvojeni z igrami na srečo, in sicer s predpisanimi ukrepi na področju vseh držav članic EU. Vendar bo zaradi raznolikosti nacionalnih ureditev področja iger na srečo morebitna harmonizacija področja iger na srečo vse prej kot preprosta.

Igre na srečo skoraj nikjer niso prepuščene samo in izključno trgu. Vsaka država poskuša na nek način regulirati in omejiti svojo ponudbo. Takšno omejevanje pa ima za posledico nastanek kvazimonopola, ki omogoča ustvarjanje znatnih ekonomskih rent oz. nadpovprečnih odnosov – kar pa običajno pritegne številne deležnike, ki si želijo prisvojiti določen delež.

Takšna dejavnost prirejanja iger na srečo pa ima tudi velik vpliv na gospodarstvo, saj pomeni nove gospodarske aktivnosti, nov zaslužek, nove zaposlitve ... Navsezadnje tudi ne smemo pozabiti na davek od iger na srečo, ki ni majhen.

Dejavnost prirejanja iger na srečo ima po eni strani pozitivne učinke, saj je lahko »motor« gospodarskega in turističnega razvoja, po drugi strani pa lahko ima slabe posledice za družbo. Idealno bi bilo razviti in omogočiti razvoj takšnih oblik prirejanja iger na srečo, ki bi bile v največji možni meri neto korist družbe. S to neto koristjo mislimo na razliko med koristmi potrošnikov in širše skupnosti (turizem, prihodki, zaposlenost) na eni ter negativnimi posledicami za družbo (zasvojenost, dezintegracija skupnosti) na drugi strani.

Prirejanje iger na srečo je dejavnost, ki je danes deležna posebne državne pravne ureditve povsod po svetu. Skupna značilnost različnih predpisov na nacionalni ravni je, da naj bi z njimi preprečevali ponudbo, ki velja za nezakonito in usmerjali povpraševanja k zakoniti ponudbi, ki se lahko izvaja le v popolnoma nadzorovanem in zakonsko opredeljenem okolju.

Preden zaključim pa moram potrditi še obe na začetku postavljeni hipotezi, saj sta se skozi nalogo moji predpostavki izkazali za resnični. Pri pisanju naloge sem ugotovil, da je igralništvo oz. prirejanje iger na srečo v »razcvetu«, in da se vedno znova odpirajo takšna in drugačna »zabavišča oz. igralniška središča« in da je v zadnjih letih mogoče zaznati porast iger na srečo.

Čeprav je trenutno stanje takšno, da dohodki od iger na srečo stojijo ali celo padajo, bo v prihodnje verjetno ponovno prišlo do preobrata, saj menim, da je trenutno stanje le odraz gospodarske krize, ki se odraža na številnih področjih in tako tudi na področju prirejanja iger na srečo. Zato bo dejavnost prirejanja iger na srečo še naprej zahtevala nove pravne pristope in ureditve, tako na nacionalni kot tudi evropski ravni. V Sloveniji pa še vedno prevladujejo klasične igre na srečo.

*»Kdor stavi svoj denar na kocko, ga ne sme skrbeti zanj.«
(Španski pregovor)*

LITERATURA

BEDRAČ, Janja (2005). Prirejanje iger na srečo v EU. Pravna praksa. GV Založba. 2005, št. 2, Ljubljana.

Evropska komisija (2008). Priročnik o uveljavljanju direktive o storitvah, Urad za uradne publikacije Evropske skupnosti.

GRADIŠNIK, Branko (1993). Igre: volčje in ovčje, Priročnik za hazardiranje in proti njim, Ljubljana: DZS.

GRABAR R. (2002). Loto sistem in športna napoved: kako izdelam sistem za loto in športno napoved, Ljubljana: samozal.

GRILC, P., ILEŠIČ, T. (2004). Pravo Evropske unije, Pravna fakulteta in Cankarjeva založba, Ljubljana.

LUIN, Dušan (2006). Igralništvo, Študijsko gradivo Visoke komercialne šole Celje – enota v Novi Gorici.

REITH, G. (2006). Research on the Social Impacts of Gambling: Final Report. Scottish Executive.

Pravilnik o prirejanju iger na srečo preko interneta oziroma drugih telekomunikacijskih sredstev, Uradni list RS, št. 42/2008.

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. maja 2008 o Beli knjigi o športu (2007/2261 (INI)).

Resolucija Evropskega parlamenta o neoporečnosti spletnih iger na srečo (2008/2215(INI)).

ZAGORŠEK H., JAKLIČ, M., ZORIČ, J.(2008). Analiza in usmeritev glede primerne obsega ponudbe klasičnih in posebnih iger na srečo v Sloveniji, Ekonomska fakulteta-znanstvena monografija.

Zakon o igrah na srečo (ZIS), Uradni list RS, št. 134/03.

Zakon o davku od iger na srečo (ZDIS), Uradni list RS, št. 57/1999.

Zakon o lastninskem preoblikovanju pravnih oseb z družbenim kapitalom, ki prirejajo posebne igre na srečo in o strukturi kapitala pravnih oseb, ki opravljajo dejavnost prirejanja posebnih iger na srečo (ZLPPOD), Uradni list RS, št. 40/1997.

VIRI

Osnutek strategije iger na srečo v Sloveniji (2009). Dosegljivo na:

http://www.mf.gov.si/slov/zakon/osnutek_strategije_razvoja_iger_na_sreco.pdf

Ministrstvo za finance, Urad RS za nadzor prirejanja iger na srečo, Poročilo o delu Urada RS za nadzor prirejanja iger na srečo (2009). Dosegljivo na:

http://www.unpis.gov.si/fileadmin/unpis.gov.si/pageuploads/dokumenti/POROCILO_2009_UNPIS_fi_nal.pdf

Marko Pahor (2010). Ekonomske podlage za novo strategijo razvoja prirejanja iger na srečo. Dosegljivo na:

<http://www.mf.gov.si/slov/zakon/Ekonomske%20podlage%20za%20novo%20strategijo%20prirejanja%20iger%20na%20sreco.pdf>

Wikipedija, prosta enciklopedija (2010). Dosegljivo na:

http://sl.wikipedia.org/wiki/Igra_na_sre%C4%8D

Ministrstvo za finance, Urad RS za nadzor prirejanja iger na srečo (2010). Dostopno na:

<http://www.unpis.gov.si/>

Ministrstvo za finance, Urad RS za nadzor prirejanja iger na srečo (2010). Dostopno na:

http://www.unpis.gov.si/si/klasicne_igre_na_sreco/

Ustanova Odsev se sliši, Vse o odvisnosti (2007). Dosegljivo na:

<http://www.ustanova-odsevseslisi.si/ustanova/o-odvisn-hazard.htm>

Loterija Slovenije (2009). Dosegljivo na:

http://www.loterija.si/LOTERIJA_o_podjetju.htm

Notranja organizacija Urada RS za nadzor prirejanja iger na srečo (2010). Dosegljivo na:

http://www.unpis.gov.si/fileadmin/unpis.gov.si/pageuploads/predstavitev/Organiziranost_organa.pdf

Novice/Slovenija, Bolezensko hazardiranje ogroža tudi Slovenijo (2006). Dosegljivo na:

<http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/216564>

Igre na srečo, Napotki za varno igranje (2009). Dosegljivo na:

http://www.hit.si/fileadmin/marko_template/Igra/ogovorna_igra/napotki_slo.pdf